

Miten tarina rakentuu?

JUONI ('the plot')

- Vastaa kysymykseen MIKSI?
  - juoni kytkee lukijan yhteen tarinan henkilöiden kanssa ja auttaa ymmärtämään henkilöiden tekemiä valintoja:
    - miksi he tekivät niin kuin tekivät; miksi tapahtui se, mitä tapahtui; miksi joku oli onnellinen tai surullinen; miksi kävi niin kuin kävi...
  - millä tavoin tarinan elementit on järjestetty?
    - esimerkiksi *dekkarin* rakenne: kirjailija pitää juonen salassa loppuun saakka
    - kirjoittaja voi kontrolloida lukijan tunteita ja valmistaa lukijaa tarinan käännteisiin ja yllätyksiin
- tarinan kehittäminen
  - tieto, jota tarvitaan tarinan ymmärtämiseen
    - *MITÄ tapahtuu - toiminta*
    - *MISSÄ tapahtuu - paikka*
    - *MILLOIN tapahtuu - aika*
    - *MIKSI tapahtuu – motiivi*
    - *KUKA – kenelle tapahtuu; kuka on päähenkilö (voi olla useampikin), sivuhenkilöt*
  - monesti tarinassa on RISTIRIITA, jota tarina pyrkii ratkaisemaan
  - henkilön/henkilöiden ja tapahtumien välinen VUOROVAIKUTUS -> kehittää tarinaa kohti käännekohtaa
  - KLIIMAKSI = *käännekohta*
    - tarina kääntyy kohti ratkaisuaan
  - LOPPURATKAISU = tapahtumat, jotka vievät tarinan päätökseen

- Tarina ei aina noudata suoraa linjaa alusta -> loppuun: aika voi vaihdella menneestä nykyisyyteen

NÄKÖKULMA ('point of view')

- Ratkaisevaa on, KUKA tarinan kertoo ja MITEN hän sen kertoo
- Joku on aina lukijan ja tarinan kertoman toiminnan välissä; jonkun näkökulman kautta lukijalle näytetään tapahtumat, henkilöt ja yksityiskohdat tapahtumista
  - o Objektiivinen näkökulma
  - o 3. persoonan ('hän') näkökulma
  - o 1. persoonan ('minä') näkökulma
  - o Kaikkietävä kertoja: tietää kaiken kaikista henkilöistä
  - o Kaikkietävä, yhden henkilön näkökulmasta kertova päähenkilö/sivuhenkilö
    - Kuinka kertojan näkökulma vaikuttaa lukijan suhtautumiseen?
    - Kuinka suhtautumiseen vaikuttaa se, miten paljon lukija tietää?
    - Minä-kertojat eivät aina ole luotettavia, objektiivisia: lukija päättää, mikä on totta ja mikä ei

HENKILÖT ('characters')

- PÄÄhenkilöt ja SIVUhenkilöt
- 'Elävät' tarinan henkilöt jäävät lukijalle mieleen, vaikka he olisivatkin sepitteellisiä
- Tarkkaile tarinasi henkilöiden *reaktioita*, ja sitä kuinka he asioita ilmaisevat; miten henkilösi suhtautuvat muihin henkilöihin; kuinka muut suhtautuvat heihin?
- Mitkä ovat henkilöiden *tarkoituseriä*, mitkä ovat heidän arvojaan?
- Henkilöistä saa tietoa monella tapaa:
  - o *Fyysiset piirteet*: miltä henkilöt näyttävät
  - o *Dialogi*: mitä ja miten he puhuvat
  - o *Vaatetus*

- *Toiminta*: mitä he tekevät
- *Mielipiteet*
- *Näkökulma*

YMPÄRISTÖ ('setting')

- Tapahtumat sijoitetaan AIKAAN ja PAIKKAAN
- Ympäristössä on tietyt OLOSUHTEET
- Laajempi kuin pelkkä miljö
- Mielen maisema, elämään liittyvät asiat
- Tapahtumat sidotaan aikaan
- Ympäristönkuvaus syventää teemaa, voi myös antaa viitteitä loppuratkaisuun tai tarinan syvempään merkitykseen

TEEMA ('theme')

- Esimerkiksi OPETTAVAISEN tarinan teema on opetus, jonka se sisältää
- NÄKEMYS elämästä
- Näkemys ihmisten käyttäytymisestä
- Teema ei koskaan täysin selitä tarinaa, se on osa tarinakokonaisuutta
- Lukija löytää teeman itse, sitä ei tarvitse 'saarnata'
  - Tarinan nimi antaa vihjeitä
  - Mitkä kuvat ja symbolit toistuvat tarinassa?
  - Mitä sellaisia yksityiskohtia tarinassa on, jotka pistävät silmään?

TEEMA, JUONI ja RAKENNE peilaavat toisiaan ja täydentävät toisiaan.

Tärkeintä on, että OMA ÄÄNESI kuuluu tarinassa.

Luo jotain itsestäsi, käytä omaa kieltäsi.